SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 196. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 14, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 14-го ЖОВТНЯ 1992. Ч. 196. РІК XCIX.

УКРАЇНА ЗАЗНАЛА НОВИХ ВТРАТ В САРАЄВО

Київ (УНІАР). — Пресова служба міністерства оборони України повідомила, що український батальйон у складі миротворчих сил Організації Об'єднаних Націй в колишній Югославії зазнав нових втрат. Вибухом міни знищив бронетранспортер, який пересувався по нейтральній смузі між сербськими та мусульманськими позиціями. У результаті вибуху загинув рядовий Олександер Марченко, тяжко поранено молодшого сержанта Сергія Букатіна, молодшого сержанта Володимира Лісниченка та рядового Андрія Тимошенка. Сербські військові загони забрали українських вояків з пошкодженої машини.

Повідомлення про укладення угоди щодо припинення вогню між сербською та хорватською громадами Боснії і Герцеговини було спростоване лідером боснійських сербів. Він заявив, що сербська сторона не підписувала ніяких документів з хорватами, хоча консультації з цього питання тривають протягом кількох тижнів.

ДОПОВІДЬ ПОЛК. Р. КОСТЮКА

Ню Йорк. — Управа місцевої Станиці Братства кол. Вояків І-ої УД УНА України полк. Романа Костюка на тему „Збройні сили України". Доповідь відбудеться у п'ятницю, 16-го жовтня, о год. 6-ій вечора в приміщенні Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку, 63 Четверта авеню. По закінченні доповідач відповідатиме на запити.

ДОГОВОРИЛИСЯ ПРО ПИТАННЯ РОЗЗБРОЄННЯ

Київ (УНІАР). — У пресовому центрі міністерства закордонних справ України відбулася пресова конференція членів української делегації на переговорах з американською урядовою делегацією з питань ядерного роззброєння і співпраці у цій галузі між обидвома країнами.

До делегації ЗСА входило 18 експертів з різних міністерств і агенцій на чолі з заступником державного секретаря з питань національної безпеки Френком Візнером. Українську групу очолював заступник міністра закордонних справ України Борис Тарасюк.

З метою прискорення процесу ядерного роззброєння України ЗСА готові надати їй не лише фінансову, а й технічну допомогу, передав ши новітню технологію для знищення ядерної зброї, яка дозволить упоратись з ліквідацією української стратегічної ядерної зброї до двох років. Всі атомові боєголовки з України мають вивозити для демонтування на одному з виробництв Росії, яке американці зобов'язуються обладнати необхідним устаткуванням і технікою, крім того, американці запропонували купувати в Україні весь вилучений збагачений уран і готові гарантувати, що Україна повністю отримає належну їй за це частку валюти. Остаточної відповіді на ці пропозиції Україна не дала, висунувши у свою чергу пропозицію про забезпечення системи спільного міжнародного гарантування процесу знищення стратегічної ядерної зброї на території Росії через структури ООН або НАТО чи якісь інші.

Україна і ЗСА в ході цих переговорів досягли принципової згоди про необхідність співробітництва у дослідженні космічного простору і в спільній контролі за режимом нерозповсюдження ракетних технологій. Договорилися про співробітництво в галузі безпеки використанню атомових електростанцій, а також фінансування Америкою в Україні міжнародного науково-дослідного центру, який не дозволив би українським вченим і фахівцям стати безробітними, зокрема тих, які працювали над створенням і удосконаленням атомових озброєнь.

Л. КУЧМУ ОБРАНО ПРЕМ'ЄРОМ УКРАЇНИ

Київ (Р. Руденко). — Тут у вівторок, 13-го жовтня, після двотижневої перерви продовжила свою працю шоста сесія Верховної Ради України, а першим питанням порядку денного було обрання прем'єр-міністра.

Вступив Президент України Леонід Кравчук, який запропонував на цю посаду Леоніда Кучму, керівника великого військово-промислового концерну, в Дніпропетровському, що раніше виготовляв ракети. Президент Кравчук охарактеризував Л. Кучму, як ділову людину, яка здійснює конверсію, не вимагаючи допомоги від держави. Тепер концерн виробляє навіть трактори і затруднює 50,000 осіб.

З 30-хвилинною доповіддю стосовно програмових питань виступив кандидат на прем'єра. Після запитань та бурхливого обговорення його кандидатури відбулося тайне голосування. За нього було 316 голосів із 370 присутніх на залі народних депутатів. Новому прем'єрові 53 роки.

Американська тютюнова компанія продукуватиме папироси в Україні

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кравчук прийняв представників відомої в світі тютюнової кампанії „Рейнолд тобакко" із ЗСА, що вкладає капітал в Україну.

Під час зустрічі представник кампанії Томас Марш сказав: „Це є корисне капіталовкладення для України і корисне для нас". По закінченні розмови у Президента Т. Марш відповідав на запитання журналістів. Він повідомив, що підписано договори на співпрацю із львівською і кременчуцькою тютюновими фабриками. Кампанія бере на себе закуп нового устаткування, що дозволить збільшити виробництво якісних папиросів. Головним чином будуть використовуватися місцеві тютюн і матеріяли. Сигарети марки „Кемел" і „Вінстон" — два найкращі сорти, що випускає ця кампанія, — в Україні також з'являться, але впроваджуватиметуться їх у виробництво дещо пізніше.

ВІДБУЛАСЬ ПЕРША ДЕБАТА КАНДИДАТІВ НА ПРЕЗИДЕНТА

Кандидати в товариських розмовах перед дебатами.

Вашінгтон. — Засоби масової інформації і акредитовані кореспонденти менше чи більше обширно поінформували у виданнях з 12-го жовтня, а радіо і телевізійні станції ще скорше, про висліди перших дебат між трьома кандидатами на президента ЗСА.

Президент Джордж Буш, кандидат на перевибір від Республіканської партії, показав ще раз свій досвід у закордонній і внутрішній політиці, виступав спокійно, зрівноважено, виявляючи тим самим високу класу дипломата і людини з широким світоглядом. Два інші кандидати — губернатор Билл Клінтон, претидент на президентське крісло від Демократичної партії, і індустріяліст-більйонер Росс Перо, більше концентрували увагу на соціяльні і економічні питання, в кращому чи гіршому варіянті.

Політичні спостерігачі дали перевагу Р. Перо, якщо йдеться про поліпшення економічного стану, натомість Буш заблистів знову широким світоглядом в ділянках закордонної, оборонної і внутрішньої політики, вважаючи, що теперішній застій в економіці є тимчасовим явищем. Він критикував також Б. Клінтона не тільки за пусті обіцянки — „я зроблю те, я поправлю тамте", — але також за його антивоєнну активність під час В'єтнамської війни, організування демонстрацій проти власного Уряду, поїздки до Лондону і навіть до Москви, хоч, як відомо, Москва була чи не головним противником ЗСА у згаданій війні, доставляючи в'єтнамцям модерну зброю та інший воєнний матеріял. У зв'язку з цим Буш поставив під сумнів чи людина такого нестабільного формату може бути головним командиром американської армії і стратегом політики, яка впливає на формування нового демократичного ладу у світі.

Клінтон гостро критикував Буша за намагання підірвати його патріотизм, нав'язував виступ Буша до часів діяльності сен. Джозефа МекКарті і натякав, що батько Дж. Буша, Пресскат Буш, з Коннектикат був свого часу поборником МекКарті.

Під час дебат, які відбувалися у приміщеннях Вашінгтонського університету, розташованого на переріз дмісті Ст. Луїсу і які передавались головними крайовими телевізійними станціями, Дж. Буш натякав на лібералізм Клінтона, економічна програма якого не сприймається конечно позитивно виборцями, доказом чого були програми Волтера Ф. Мондейла, Майкла С. Дукакіса і Джиммі Картера.

Обидва головні кандидати дещо ігнорували присутність третього кандидата Р. Перо, хоч, згідно з опінією виборців, він представив дуже реалістичну розв'язку економічної проблеми.

Чергові президентські дебати відбудуться 15-го і 19-го жовтня, а дебата віцепрезидентів відбулася у вівторок, 13-го жовтня. Дебати передають безпосередньо телестанції Ей-Бі-Сі, Сі-Бі-Ес, Ен-Бі-Сі, Сі-Ен-Ен і Пі-Бі-Сі о год. 7-ій вечора східнього часу.

СТУДЕНТИ РОЗПОЧАЛИ АКЦІЮ ПРОТЕСТУ

Київ (УНІАР). — Минулого тижня на Площі Незалежності зібралося кілька десятків студентів, які репрезентують близько 12 областей Укрїни, зокрема Львівську, Івано-Франківську, Тернопільську, Одеську, Миколаївську, Луганську, Запорізьку, Чернівецьку, Чернігівську, міста Умань і Дніпродзержинське. Серед київського студентства — учні Політехнічного Інституту, Київського Державного Університету і Сільськогосподарської Академії. Всіх їх зібрала тут Спілка Українського Студентства (СУС), яка вирішила знову розпочати акцію громадянського протесту. Вимог студенти мають три:

* Негайний вихід України з Співдружності Незалежних Держав (СНД);
* Негайне прийняття закону про вибори парляменту на багатопартійних засадах та проведення виборів до Верховної Ради України у вересні 1993 року;
* Створення уряду народного довір'я.

Крім гасел з вимогами СУС, плянується, як два роки тому, розкласти шатра-намети. Покищо студенти чекають дозволу місцевої влади на розташування наметів, якщо ВР чи Президент відмовлять представникам СУС у проведенні переговорів.

Тим часом студентської братії на Площу Незалежності прибуває, бо вже заступлені майже всі області України, які заявляють, що у разі необхідности знову розпічнуть голодівку. Студентська акція непокори триває, наметове містечко значно збільшилося і кількість студентів зросла до 200 осіб. Розпочато агітацію по вищих учбових закладах.

Відбулася пресконференція штабу студентської акції протесту, на якій керівництво СУС вияснило і аргументувало вимоги учасників акції. Голова СУС В. Чемерис заявив, що три головні вимоги студентів є одночасно програмою мінімум і максимум, можливі тільки деякі редакторські поправки. СУС вже розробив та подав до комісії ВР з питань законодавства та законности проєкт щодо закону про нові вибори до парляменту на пропорційній основі.

„СОКОЛИ" РОЗПОЧИНАЮТЬ ТУРНЕ

Ньюарк, Н.Дж. — Звідси в суботу, 17-го жовтня, почне своє турне ансамбль з України „Соколи" з програмою „Гей, зі Львова... до Києва". Початок концерту о год. 6:30 вечора; відбудеться він в залі церкви св. Івана Хрестителя, 719 Сендфорд авеню, телефон для довідок (201) 371-1356.

У Києві побили оборонців І. Дем'янюка

Київ. — Як повідомив пресовий центр Всеукраїнського Братства, в Києві, на Площі Незалежності, під час проведення громадської акції на захист безвинно ув'язненого ізраїльським судом Івана Дем'янюка на людей, які тримали гасла „з правдивою інформацією про цю зфабриковану антиукраїнськими силами справу", напали до 20 осіб жидівської національности і, застосовуючи газові бальончики, почали бити їх і шматувати гасла. Трьох пікетників поранено.

Комітет Захисту Івана Дем'янюка висловив рішучий протест проти ганебних дій, спрямованих на унеможливлення розголосу правдивої інформації про справу І. Дем'янюка.

Д-р М. Брайчевський очолив осередок УІТ в Києві

Київ (ЛРВ). — Тут відбулися 20-го серпня ц.р. в приміщенні Інституту Українського Інституту Археології установчі збори осередку Українського Історичного Товариства в Києві. Якщо взяти до уваги, що УІТ постало поза межами України і довгі роки продовжувало кращі традиції української наукової національної історіографії, створення Відділу УІТ в столиці України має велику питому вагу і свідчить, що тепер прийшло до тісної співпраці між дослідниками історії України у Києві і на Заході.

Збори відкрив д-р Михайло Брайчевський, один із найвидатніших сучасних українських істориків і археологів, а заразом голова Ініціятивної групи УІТ в Києві. Він представив голову УІТ д-ра Любомира Винара, який виголосив доповідь на тему „УІТ і сучасне завдання українських істориків".

У дискусії брали участь історики і археологи П. Толочко, О.М. Апанович, Я.Дзира, В. Сергійчук, С. Білокінь, Д. Телегін, М. Брайчевський та інші. Підкреслено потребу якнайтіснішої співпраці між істориками і одноголосно прийнято пропозицію М. Брайчевського про створення київського осередку УІТ, який діє в структурі УІТ, як окремий науковий осередок праці, і об'єднує істориків, археологів і інших дослідни-

(Закінчення на стор. 3)

ВИСТАВКА Е. ДМИТРЕНКА

Сомерсет, Н.Дж. — Український Культурний Центр Української Православної Церкви в ЗСА влаштовує художню виставку мистця з Харкова Едуарда Дмитренка. Всі твори будуть виставлені для продажу. Виставка відбуватиметься 18-го—23-го жовтня; адреса центру — 135 Дайвидсон авеню, Сомерсет, Н. Дж. Телефон для довідок (201) 437-6050 — вдень, (908) 356-0090 — увечорі.

В УКРАЇНІ
(З повідомлень УНІАР)

Київ. — Тут відбулося підписання договору про всебічне співробітництво між російським та українським союзами промисловців і підприємців. З боку Росії договір підписав президент російського союзу Аркадій Вольський, від українського — його президент Василь Євтухов. Для тісної координації дій будуть працювати і постійно діючі представництва союзів промисловців та підприємців у Москві та Києві.

Київ. — У міністерстві юстиції України зареєстровано Міжнародну асоціяцію народних цілителів. Президентом асоціяції став Віктор Горобець.

Херсон. — Розпорядженням представника Президента в області Олександра Мельникова зареєстровано статути релігійних громад Української Православної Церкви у селах Чкалово, Новотроїцьке, Заводівка Голопристанського району, а також Української Автокефальної Православної Церкви у селі Рибальці цього ж району. Українську Греко-Католицьку Церкву зареєстровано у селі Гриrорівка Чаплинського району.

Дніпропетровське. — У неділю, 4-го жовтня, тут відбулися установча конференція Союзу Українок Січеславщини. Благословив конференцію священик громади УПЦ Київського Патріярхату о. Тимофій. Виступи учасниць були покладені в основу проєкту резолюції, яку ухвалила конференція. На зборах обрано координаційну раду. Головою Союзу Українок Січеславщини обрано Орисю Сокульську.

Київ. — Тут розпочав працю міжнародний семінар з реактивістних катастроф на атомних електростанціях (реактивістна катастрофа — це некерований розгін потужности атомового реактора, що спричинив трагічну чорнобильську катастрофу). Мета зібрання — створення спільної безпеки у світовій ядерній енерґетиці. Серед учасників семінара є спеціялісти з Франції, Німеччини, Фінляндії, Чехії та Словаччини, Росії і України. У програмі семінара передбачено відвідання Чорнобильської АЕС.

Харків. — Як повідомив з кореспондентом УНІАР заступник голови виконавчого комітету Валентин Байбиков, процент комерціялізації на Харківщині найнижчий в Україні — всього 9.5 відсотків.

Дніпропетровське. — Дирекція місцевого Художнього Музею відмовилася організувати виставку „Українське мистецтво опору", присвячену 50-річчю ОУН-УПА. „Мистецтво не має займатися політикою", - заявила директор музею Людмила Тверська. Варто зауважити, що і до Дня Незалежности України Художній Музей порадував відвідувачів лише виставкою „Золотий вік російського пейзажу".

Ню Йорк. — Протокол про встановлення дипломатичних відносин між ісламською республікою Мавританія та Україною підписали тут представники двох держав. Мавританія стала це однією країною, з якою Україна утримуватиме дипломатичні зв'язки.

У СВІТІ

СУЛТАН БРУНЕЮ ГАССАНАЛЬ Болькія, котрий є найбагатшою людиною в світі, з нагоди 25-річчя свого перебування на троні подарував Фондові допомоги мусулманам Боснії і Герцеговини мільйон долярів. Султанові тепер 46 років, він став при владі після зречення від престолу його батька в 1967 році. Гассаналь Болькія навчався тоді в англійській військовій академії.

АМБАСАДОРА РОСІЇ в Норвегії Анатолія Тищенка викликано до норвезького міністерства закордонних справ, де його повідомили про рішення властей вислати з країни третього секретаря амбасади Російської федерації Віктора Федіна за „діяльність, несумісну з його офіційним статусом". Про причину, що змусила уряд Норвегії вдатися до такого рішучого кроку, газети покищо не повідомляють.

ЛІДЕР РОСІЙСЬКОГО національно-патріотичного товариства „Пам'ять" Дмітрій Васильєв заявив на пресовій конференції в Москві, що теперішня ситуація в країні свідчить про „продовження комуністичної деспотії" і тому „настав час об'єднатися правим силам для боротьби". На думку лідера „Пам'яті", „деякі чини уряду зайняли зрадницьке становище стримування процесів національного пробудження і намагаються поставити нас на коліна перед світовою економікою".

ЖОРСТОКІ БОЇ МІЖ збройними формуваннями Іракського фронту Курдистану і Курдської робітничої партії точаться на півночі Іраку. Протягом останнього тижня з обох сторін вбито 55 і ранено понад 100 осіб.

В ЧЕТВЕР, 8-ГО ЖОТВНЯ, воєнний трибунал в Лімі засудив до довічного ув'язнення лідера перуанських терористів, засновника злочинної організації „Сяюча стежка" Абімаеля Гузмана. Разом з ним за грати потрапили 11 інших провідних терористів. У відповідь на арешт і ув'язнення Ґузмана його прихильники пробують активізувати діяльність „Сяючої стежки", щоб дестабілізувати ситуацію в країні перед виборами, призначеними на 22-го листопада ц.р.

КЕРІВНИК ІСЛЯМСЬКОЇ республіки Іран аятолла Сеєд Алі Гаменеї заявив у четвер, 8-го жовтня, що Захід повинен дозволити Теґранові післати іранських вояків у Боснію і Герцеговину, щоб допомогти мусулманам цієї республіки в боротьбі проти сербів. Іранський духовний лідер гостро критикував європейські країни за „індиферентність щодо злочинів сербів" в Боснії. „Якщо західні уряди не хочуть зупинити винищення мусулман, вони мусять дати можливість мусулманській молоді і нашим воякам поставити сербів на місце", — підкреслив Гаменеї.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 1-ГО жовтня, на кордоні Росії з прибалтійськими республіками, Україною, Азербайджаном і Грузією почали діяти 64 пункти митної контролі. Російські економісти є певні, що цей захід допоможе припинити безконтрольне вивезення мінеральної сировини і нафтових продуктів з Росії, обсяг якого досягає декількох мільйонів тонн річно. Єдиний митний простір зберігається для вісьмох республік Співдружности Незалежних Держав: Росії, Казахстану, Молдови, Узбекістану, Киргизії, Туркменії,Таджикистану і Білорусі.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ Данії повідомило, що через два тижні перші датські військовослужбові прибудуть у склади сил ООН у Боснію і Ґерцеговину. Цьому рішенню передували гострі національні дебати про те, чи можуть датські вояки бути післаними в район бойових дій за межі країни. У висліді вирішено післати не військове формування у повному складі, а тільки добровольців.

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ У ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ програмі Леррі Кінга, президент Джордж Буш попросив Билла Клінтона „бути чемним з американським народом" і розповісти все, що стосується його поїздки в Москву в кінці 1969 — на початку 1970 року і антивоєнної діяльности в Англії, де він вчився і був там в числі організаторів антиамериканських демонстрацій. Газета „Ню Йорк Таймс" називає виступ Президента „найрізкішим досі нападом" на кандидата Демократичної партії. Відповідаючи на запитання Л. Кінга, що він думає про поїздку Клінтона в СССР, Президент сказав: „Не хочу говорити вам, що в дійсності думаю, тому що не маю фактів. Але поїхати в Москву за рік після того, як росіяни окупували Чехо-Словаччину і не запам'ятати, з ким він там бачилися? Я думаю, він повинен бути чесним з американським народом".

ПОНАД 200 АМЕРИКАНСЬКИХ ветеранів Другої світової війни, які доставляли через Атлантику військові вантажі на північ Росії, одержали російські медалі на церемонії, що відбулася у порті Балтимору. Багато з них прибули з родинами. Нагороди тих, хто не дожив до сьогоднішнього дня, дістали вдови і діти ветеранів. Медалі вручив амбасадор Росії в ЗСА В. Лукін. „Це — нагорода від цілого російського народу, який вдячний вам і гордиться вами", — підкреслив він. В пам'ять про тих, хто загинув у холодних водах Атлантики, відбулася морська церемонія покладення вінка.

У ЛЯС ВЕГАС, НЕВАДА, від 28-го листопада — 8-го грудня відбудеться міжнародна виставка „Америка — Україна-92". 200 підприємців з України представлять у З'єднаних Стейтах Америки майже 2,000 експонатів. Головою координаційного комітету виставки обрано народного депутата України Олеся Слєпічева. Цими днями у Києві відбувся дводенний установчий семінар учасників міжнародної виставки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Воєнні злочини на терені колишньої Юґославії

У вівторок, 6-го жовтня ц. р., Рада безпеки Організації Об'єднаних Націй одноголосно схвалила зголошену Америкою резолюцію про створення спеціяльної Комісії для зібрання доказів, що на території колишньої Юґославії доконано воєнні злочини. Дефініцію, що таке воєнний злочин, подала Женевська конвенція з 1949 року. Вона говорить про змову проти миру зламанням мирових договорів, про знущання над воєнними полоненими і цивільним населенням, про фізичне винищування цивільного населення, — про все те, що причетне саме до дволітньої війни на Балканах, відколи перша Хорватія і Словенія проголосили свою державну незалежність. На цьому місці вже неоднократно була мова про імперіялізм сербських генералів, які збройною силою намагалися присилувати спершу Хорватію і Словенію, згодом Боснію і Герцеґовину вернутися до Федерації Юґославії, фактичним з імперіялістичним верховодством Сербії.

Прийнята радою Безпеки ООН резолюція — це один із численних актів, якими демократичний світ намагався і ще далі невдачно намагається завести мир на Балканській території. Миротворною дією займалася Европейська економічна спільнота. Згодом цю ролю перебрали на себе Франція і Великобританія. ООН створили міжнародне військо, з участю такого військового з'єднання України, для охорони летовища недалеко столиці Боснії Сараєва, що її серби облягали та бомбардували. Ішлося про запевнення безпеки літакам, які довозили харчі й ліки мешканцям Сараєва. Треба було міжнародним військом забезпечувати довіз харчів, ліків та інших предметів першої потреби до Сараєва — суходільним шляхом. Довгий час тривало, поки демократичний світ Заходу перестав говорити про „громадянську війну" в Юґославії та зрозумів, що це аґресивна війна Сербії проти тих колишніх членських країн Федеративної Республіки Юґославії, які не захотіли бути довше під верховодством Сербії.

Останнім найбільш драстичним політичним актом проти Сербії було виключення Юґославії з членства ООН. Хорватію і Словенію прийняли вже туди. Серби зорганізували були табори для військовополонених і табори для масово виарештовуваних цивільних людей. Ті, яким повелося втекти з тих таборів, оповідали про знущання над ними та взагалі про нелюдську поведінку сторожів у тих таборах, на зразок совєтських ҐУЛаґів і гітлерівських таборів смерти. Не було вісток, як ті табори існують далі, — де саме і на якій території. Але, видно, оповідання недавніх тамошніх в'язнів, списувані американськими членами дипломатичного корпусу, спонукали Уряд Президента Буша зголосити через свого амбасадора в ООН згадану резолюцію. Вона обмежується покищо тільки до зібрання доказів на переведення воєнних злочинів, але не виключається переведення суду над воєнними злочинцями на зразок Нюрнберзького судового процесу безпосередньо після закінчення Другої світової війни. Рішення Ради Безпеки ООН створити таку Комісію — це перший випадок від часу Другої світової війни.

Староримська приказка казала „Часи зміняються і ми зміняємося з ними". Але не всі люди у світі змінилися настільки, щоб не було більше масових злочинів, щоб не було проявів садизму і спроб геноциду, як вияву політичного імперіялізму й нехтування права народів до свого державного самовизначення. Жертвам сербського насильства мало поможе Комісія ООН, але, може, перспектива суду над воєнними злочинцями, у даному випадку — над сербськими генералами — може трохи прохолодити їхню люти. Але: хто поставить їх під суд, коли ні одна держава не хоче переводити військову інтервенцію проти Сербії. Не можна виключити, що Комісія ООН дійсно збере багатющий матеріял про воєнні злочини Сербії і той матеріял лежатиме в а[illegible]ах...

БЕЗ У[illegible]РАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Микола Бараболяк

І ЩЕ ПРО БРІД РВУЧКИЙ І ЗРАДЛИВИЙ

Великого шуму наробили у столиці України в час відзначування першої річниці її незалежности виступи т. зв. опозиції. Були то деякі досить, делікатно сказавши, нетактовні проголошення деяких закордонних лідерів колишнього революційного підпілля, до яких нефортунно приєднався і надав їм вагу і тон відомий і заслужений лідер дисидентського руху в Україні. Виступи ці мали неґативні наслідки головно тому, що сугерують, що Президент Кравчук надто потурає, а навіть співпрацює, з партократами, коли він заявив виразно, що перейшов на позиції Руху. А хіба кожний повинен тямити, що не маючи більшости у парляменті, він мусить лявірувати. Не треба вже й згадувати про те, що ці виступи мали негативне вілуння за кордоном, як доказ, що Президент не контролює ситуації у краю.

Коли аналізувати те, що творилось у Києві, мається враження, що опозиціонери не здають собі справи з одного: в Москві рішається доля України у тому сенсі, чи вона буде насправді вповні незалежною, чи стане зчасом сателітом у системі СНД. Живемо в епоху, коли нема насправді в повному того концепту сенсі незалежних держав. Для України — це питання такої на майбутнє від Росії залежности, як наприклад, Франції від Німеччини у системі Европейської спільноти, чи навіть такого відношення як залежність між Ізраїлем і ЗСА, чи цей стосунок буде таким, що Україна матиме, як колись Польща чи Мадярщина, амбасади і консуляти по цілому світі, а верховодитиме ними Москва. Це питання — повторюю — вирішується нині у Москві.

Воно просте: втримається при владі Єльцин, який репрезентує як-не-як якусь демократію (таку, на яку Москва може спромогтись!), чи прийде там поворот (не знати котрий уже!), до автократії. А сила, що переважить важелі — економіка. Проти себе стоять в Росії два фронти. З одної сторони Єльцин на чолі реформаторів, які, виглядає, бажають перетворити Росію в демократичну, національну державу; а з другої — „тройка": націоналісти-шовіністи (Руцкой), воєнноіндустріяльний комплекс і військо. Кожне з цих трьох реакційних груп заступає власні вітальні інтереси, та єднає їх спільна ідея — віднова імперії. Для координації їхній дій створено організацію під іменням „Громадський союз", на чолі якого стоїть Аркадій Вольський.

Змаг між реформаторами і консерватистами йде підпільно. Руцкой є віцепрезидентом Росії, то якже йому явно виступати проти Єльцина? Тож тереном боротьби є не політична арена, а економіка. Права рука Єльцина на шляху до реформи — Єгор Гайдар. Він за приватизацію; малого бизнесу до 1994 року, більшого промислу на 60 відс. до 1995 року, закривати непродуктивні заводи. В поході до приватизації обдарувати кожного громадянина дарунком у формі 10,000-рублевого „приватизаційного чека". Важливо в тому поході до приватизації і господарки вільного ринку є надія, що тими заходами Росія вдоволить вимогу монетарних кіл Европи й Америки, і дістане так конечні кредити, головно для гарантії конвертабільности рубля.

Мимоходом кілька завваг про ці „приватизаційні чеки": вони вартості 10,000 рублів „на душу", то скажімо родина з семи осіб дістане їх на 70,000. Їх можна вільно продавати і купувати через банки. Ціллю їх є уможливити людям інвестувати у підприємства чи іншу власність, і таким чином уможливити масам узяти участь у приватизації. Можна набути на ринку більше тих чеків і купити навіть ціле підприємство. Є два проєкти самої приватизації індустрії: одна — працівники заводу перебирають 51 відс. шерів, а 49 відс. відкриті для зовнішніх інвесторів; друга версія: робітникам передається безкоштовно на власність 25 відс., інших 10 відс. вони можуть купувати, теж менаджери можуть набути 5 відс. шерів, а решта — 60 відс. відкриті для набування посторонним.

Так воно в плянах і теорії. Покищо росіяни не беруть ці проєкти дуже серйозно. Маю чи на увазі, що нині має в Росії (як і на Україні) правдиву ціну тільки „валюта", а на монетарному ринку 10,000 рублів — це всього 40 дол., вороги реформи ставлять цілий проєкт на кпини: „продай той 'чек' і піди з родиною до ресторану на добрий обід!".

Гарні пляни і проєкти, коли б в економіці можна усе так справно заарандувати. А то дає багато непродуктивних підприємств, зі застарілим вирядом. Хто їх купить, чи перебере? Треба б їх зразу позакривати. А що на те скаже там зайнятий працівник, який досі не відав що таке безробіття? Нині вже з того, й інших причин в Росії 3 мільйони безробітних! Жах! Щоб не допустити до більшого безробіття, Центральний банк Росії співдіє з партократами у парляменті і на їх вимогу друкує на оплату ро-

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Баран

Книга історичної ваги

У липні цього року появилась імпозантна праця, що її видав Дітройтський Метрополітальний Комітет Українського Тисячоліття Хрищення України та цілої української громади нашого міста, п. з. „Українці в Детройті і в Мічігані". Книга обіймає 766 сторін, в цьому 319 сторін паралельного англійського перекладу. Книжка присвячена Тисячоліттю Хрищення українського народу.

Ніколи не є забагато подавати чужинцям про нас інформації. Ми все ще на світанку обзнайомлення світу хто ми є, чого ми бажаємо. Протягом історії наша релігія усе утотожнювала наш народ як окрему етнічну частину людства. І коли прийшов час відзначити перше тисячоліття нашого християнства, ми стали свідками небувалого прояву суспільної енергії, щоб показати світові, що приписування акту хрищення наших предків до історії російського народу — це ще один черговий доказ грабежу нашої історії. У повній згоді українці католики і православні твердо заявили, що це наші прадіди, а ніхто інший тисячу літ тому прийняв християнську віру. Але рівночасно з тим, пропам'ятна книга, звітуючи про майже всі прояви зорганізованого українського життя у Детройті і Мишиґені, не лише сьогоднішніх днів, але також і минулого часу, є переконливим додатковим аргументом про життєздатність нашого народу. Ми існували тисяча літ тому та існуємо й сьогодні. Книга ця зродилась із болю за кривди, із гордости за осяги та бажання довести до свідомости світу — правду.

Віримо, що від забуття врятують не тільки величаві урочистості в зв'язку з відзначенням українського Тисячоліття, але й будучу згідливість усієї громади, відчуття історичного значення і вікових наслідків цієї події. У ній також тисячі деталів українського життя на вільній американській землі. Нам треба мати на увазі, що вже навіть недавноминуле відходить в забуття та зникає з нашої свідомости. Чи відомий факт, що організація „Січ" в Дітройті нараховувала в 1930 році 1000 членів і що мала навіть свою летунську школу? Чи пам'ятаємо, що український прапор піднято перший раз в Гемтремку в 1954 році, а в Дітройті завдяки Марусі Бек в 1954 році? Це все окремі прояви, які творять багату канву нашого минулого суспільного життя. Ця мозаїка визначних постатей і маркантних подій становить цінність цієї книги.

У цій книзі закріплений цілий ряд релігійних урочистостей та світських подій, які приготовляли духовно нашу громаду на прихід Тисячоліття Хрищення України, закріплені в цій книзі. Католицький єпископат почав організаційну працю уже в 1985 році. З головних подій, які відбулися з цієї причини, можна згадати ряд молебнів, відслужених спільно католиками і православними, концерт хору Тисячоліття, бенкет Тисячоліття, виставку архітектури зруйнованих церков у Києві, Концерт релігійної музики з участю композитора Андрія Гнатишина, виставку релігійного мистецтва в бібліотеці ім. Генрі Форда в Дірборн, ряд викладів в університеті Ен Арбор, виставку ікон в галерії ЕКО, та вкінці величавий та імпозантний історичний похід 4-го червня 1988 року. Ясно, що ті суспільні діячі, які тільки праці вклали в ті епохальні події, постановили зберегти пам'ять про них, не тільки для себе самих, але й для грядучих поколінь.

Редакційна колегія пропам'ятної книги працювала в такому складі: д-р Павло Джуль — головний редактор; члени: Степан Віхар, Рома Дигдало, Мирослав Кальба, Роман Лазарчук, Василь Папіж, і Петро Рогатинський; редактори англійського тексту Борис і Тетяна Карпенки, літературний редактор Олекса Веретенченко. Наполеглива і тяжка збірка матеріялів довела до того, що український текст нараховує 437 сторін; в книзі цілий ряд чорно-білих знімок, які зчасом стануть історичними пам'ятками.

Зміст її упорядкований за основними розділами: після передмови і подяки головному редакторові слідує всесторонній опис святкових подій, далі опис життя українських громад Дітройту, Ен Арбор, Джексон, Сагінав, Маскіґен Гайтс і Флінту. У дальшому описані українські церкви, громадські і мирянські організації, культурно-освітні, шкільництво, молодечі, братські, професійні, ветеранські, забезпеченеві, жіночі, суспільно-політичні, спортивні, фінансові установи, преса і інформація, мистецькі ансамблі, важливі події і річниці, реґіональні комітети і оселі.

Кожний знайде в цій книзі все, що його буде цікавити про життя нашої громади. Немає сумніву, що вона знайдеться в кожній українській хаті. Українська громада нашого міста вдячна в першій мірі головному редакторові, редакційній комісії та авторам окремих статтей. Цю книгу можна купити в українських кредитівках, галереях і в окремих членів Дітройтського Метрополітального Комітету Українського Тисячоліття.

Володимир Скачко

ЗАПОРІЗЬКІ КОЗАКИ БУДУТЬ РЕГАБІЛІТОВАНІ

Серед усіх проявів нинішнього національного відродження чи не найпомітнішим явищем стало спонтанне відродження у різних реґіонах українського козацтва. Тож не дивно, що заявили і про себе нащадки вільних козаків на Батьківщині козацтва, на Запоріжжі, де колись була козацька столиця — Запорозька Січ, і де стараннями комуністичних прихильників загальної інтернаціоналізації і з'єднання всіх національностей у „радянський народ" нищилася справжня святиня українського народу — козацький острів Хортиця на Дніпрі.

І остання комуністична, і посткомуністична влада України хоча й не забороняли відродження козацтва (а нинішній Президент Леонід Кравчук, будучи ще головою парламенту, навіть їздив на урочисте святкування 500-річчя запорозького козацтва), але й не підтримували його на найвищому державному рівні. Бо дуже були настрахані справжнім українським духом цього процесу і тим, що гетьманські булави козаки вручали не тільки Леонідові Кравчукові, а й „неприхованому націоналістові" Вячеславові Чорноволові, якого ще й гетьманом обрали.

А між тим у відродженні козацтва для України є чималі позитивні моменти як у суто практичному загальнодержавному сенсі, так і в духовному.

Поперше, відродження козацького війська — це початок справді українських за духом збройних сил. Бо мине ще багато часу, доки колишня Радянська армія, з якої сьогодні формуються Військо та Національна Гвардія України, стане по-справжньому українською чи навіть перейде на українську мову. Ще й досі в українських частинах лунають команди „Смірно" чи „Шагом марш" замість „Струнко!" і „Кроком руш!". А козаки завжди служили тільки Україні, хоча й були у світі визнані як чудові наймані війська.

Подруге, козацькі сотні і полки, створені за місцем проживання, сприятимуть наведенню правопорядку і боротьбі із зростанням хуліганства. Розбрат у своєму домі — не в козацьких традиціях.

Потретє, козаки — це землероби і воїни, які вміють не тільки боронити рідну землю, а ще й добре працювати на ній. А відродження справжнього землеробства в Україні — це чи не найбільша її проблема сьогодні, розвиток якої приведе до того, що Україна, колишня житниця Европи, зможе нарешті прогодувати сама себе.

Є й моральний духовний аспект цієї проблеми. Оте славетне гасло „козаку найперше воля, козаку найперше честь" — це підґрунтя для справжнього національного відродження українця не за паспортом, а за внутрішніми переконаннями. Бо козаччина — це не тільки романтика червоних шараварів, вишиванок і шаблюк, а й реальний шлях становлення молодих людей як захисників і вітчизни, і себе особисто та своєї сім'ї. Це не оте гасло приниобленого українця „моя хата скраю, я нічого не знаю", а девіза вільної людини — „Мій дім — моя фортеця": цього боялися всі можновладці і тирани. Російська імператриця Катерина II теж, коли в 1775 році заборонила запорозьке козацтво.

З тих пір козаки в Україні ще й досі не реабілітовані законодавчо. Але Верховна влада нарешті звернула увагу й на це. Голова Верховної Ради Іван Плющ 22-го вересня цього року зустрівся з делегацією сучасних козаків-запорожців на чолі з кошовим отаманом Володимиром Мельником, яка й розповіла про те, як козаки бачать шляхи відродження козацтва, перетворення його на дійову силу. Зокрема, делегація запропонувала відроджувати козацькі частини з числа офіцерів і прапорщиків запасу, будувати козацькі хутори, школи, готувати молодь до захисту вітчизни. Козаки навіть привезли своє доповнення до проєкту нової Конституції України, в окремій статті викладали засади і принципи діяльности відродженого козацтва. Закінчується запропонована стаття словами: „Діяльність козацтва спрямована виключно на інтереси України".

Іван Плющ пообіцяв свою підтримку і навіть сказав, що постійним депутатським комісіям парламенту дано відповідні доручення розглянути пропозиції козаків. А отже, можливо, ще одна потрібна справа зрушила з мертвої точки. В козацьких руках Україна може не боятися відродження тоталітаризму: козаки тиранів без зайвих слів просто топили в Дніпрі.

У 50-ТІ РОКОВИНИ УПА

П'ятдесят років тому в Україні народилася Українська Повстанська Армія. Перші повстанські формації постали на Волині і Поліссі, згодом поширилися на Галичину, Житомирську, Київську, Вінницьку та Хмельницьку області. УПА була виявом самооборони і боротьби українського народу проти німецьких, а згодом большевицьких окупантів, які намагалися його тривало поневолити. До постання УПА у великій мірі причинилася Організація Українських Націоналістів (ОУН), проте УПА постала і завжди діяла як загальнонаціональна збройна і політична сила українського народу. Її зверхнім політичним керівництвом, як і керівництвом всього організованого українського революційно-визвольного руху була Українська Головна Визвольна Рада (УГВР). УПА боролася за ті завітні ідеали, до здійснення яких завжди змагав український народ, отже, за державну незалежність України, за вільний розвиток своєї духової культури, за свободу віри, за політичну і соціяльну демократію, за справедливість і добробут для всіх громадян України. Завдяки боротьбі УПА і всього організованого українського визвольного руху під час Другої світової війни і впродовж наступних років, сторонній світ дізнався про існування української проблеми, як незалежного політичного фактора на сході Европи. Програма УПА і жертвенність її вояків та старшин понесли славу про неї та про визвольну боротьбу українського народу взагалі, аж до концтаборів і в'язниць колишнього СССР й там мобілізували інші народи імперії до боротьби проти поневолення.

УПА, її ідеали, її боротьба, як і боротьба всього організованого українського визвольного руху викликали злобну лють і ненависть німецьких окупантів і комуністичної Москви. Вони намагалися засобами фізичного терору здушити цю організовану і політичну збройну силу самооборони українського народу. Вони хотіли брехнею і наклепами споганити УПА, плямували її як наємників чужих сил. Особливо московські комуністи та їх вислужники в Україні пробували відчужити народні маси України від воїнів УПА. Всі ті зусилля ворогів були даремні. УПА завжди користувалися підтримкою народних мас України, вона з них вийшла і без їх допомоги не могла б існувати.

Тепер, коли відродилася незалежна українська держава, по всій Україні, її містах і селах святочно відзначають славні роковини постання УПА. Заслуги її та місце в історії України визнають тепер у своїх публічних виступах Президент України та інші керівники української держави. проте досі немає офіційного державного акту Президента чи парляменту України, якими була б привернена історична правда про УПА і про весь організований український підпільний і повстанський рух, як про головну організовану визвольну силу українського народу останніх десятиліть і нерозлучне звено в довгому процесі його боротьби за державну незалежність. Невідкладною є також потреба таким же державним актом найвищих державних чинників України визнати борцями за волю України колишніх вояків УПА і всіх членів організованого революційно-визвольного підпілля та признати їм, в першу чергу немічним та інвалідам їх права і побутові привілеї, якими користуються інші українські комбатанти.

Ми, колишні вояки УПА щиро радіємо державним відродженням України і тим, що сучасному поколінню українців пощастило здійснити те, про що мріяли покоління попередників. Ми гордимося тим, що у великому ділі відновлення української держави є теж наш вклад, а в першу чергу вклад тих наших друзів, які з любови до України віддали за неї своє життя. Ми щиро вітаємо з перемогою наш великий народ і його керівників і заявляємо нашу готовість в міру наших можливостей підтримувати складний процес державотворення в нашій Батьківщині.

Управа Об'єднання колишніх вояків УПА Америки і Канади

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

А ДЕ ПРАВЕДНИК ПРАВЕДНИКІВ?

Відрадно було довідатися з детального репортажу проф. Асі Гумецької („Свобода" 12-го жовтня 1992 року) про успішні та плідні заходи наладнати українсько-жидівські взаємини, про відвідини видатних українських діячів з України та діяспори в Ізраїлі та про українських „праведників", які врятували життя жидам за німецької окупації нашої батьківщини. Приємно було теж дізнатися, що імена та прізвища цих „праведників" є вириті на пропам'ятних плитах на стіні пошани, за врученням їм почесних грамот та за посадження в майбутньому дерев у їхню честь.

Цікаво тільки, чому наші діячі, які зустрілися й мали приязні розмови в невимушеній атмосфері з провідними представниками ізраїльського уряду, не порушили справи визнання „праведника праведників" Слуги Божого Андрея та посадження в його пам'ять дерева, хоч він мужньо ставав в обороні жидів (Послання „Не убий") та врятував життя десяткам жидівських родин на терені своєї резиденції й у монастирях.

Цікаво теж, чому не порушено справи Івана Дем'янюка. Нещодавно виступав з цікавою доповіддю на терені НТШ у Ню Йорку завідувач катедрою українознавства в Єрусалимському університеті уроджeнець України (Криму) проф. Москович, який, між іншим, твердив, що справа Дем'янюка може стати вирішальною у взаєминах України з Ізраїлем.

Володимир Барагура
Вудгейвен, Н. Й.

І ще про брід...

(Закінчення зі стор. 2)

бітника, який нічого путнього не витворює, рубельки... (До речі „земляк Геращенко — президент того банку, діє протинамірам іншого „земляка" — Ґайдара, який очолює реформістські заходи в Росії!). А наслідком того росте інфляція і незрівноважений бюджет, а Міжнародний валютний фонд вимагає рівноваги, коли Росія рахує на позики. Інфляція досягає 1,000 відс., а ціни зросли навіть більше, на п'ятнадцять разів угору. „Байпродуктом" того усього — корупція і злочинність, жадоба нагарбати, нажитись, доки можна. В таких умовах ось який результат: на опитування „Правдою" — 49 відс. опитуваних заявили, що під Сталіном було краще, чим нині...

Завважили ви останніми часами знімки Єльцина. Вже не та бундючна постава, це міна людини, втомленої, прибитої. Не виглядає, що влада нині у його руках. Вона у руцких, вольських, шапошнікових, касатонових — словом російських імперіялістів!

Кравчук видатно допоміг Єльцинові повалити СССР і започаткувати демократизацію системи. Вірю, що Єльцин насправді демократ і хоче бачити Росію не імперією. Але його завдання преважке. А це ми забуваємо. Ми дорікаємо Кравчукові за не надто корисні для України договори у справі Чорноморської фльоти й інші. А беремо ми до уваги відношення політичних сил Росії? України? Не виглядає, що вже нині рядять там руцкої і шапошнікови, а Єльцина толерують, щоб не уходити в опінії як завзятющі імперіялісти?

А чому Кравчук так довго тримав при владі Фокіна? Чому звільнив реформатора Ланового, видатного і признаного у світі економіста? Це питання так вдало зобразив на сторінках „Свободи" Микола Руденко в есеї п. з. „На тяжкому броді". Цей брід не тільки важкий і непевний. Рвучкий і глибокий — це брід, через який іще ніхто не переправлявся. Єльцин із Ґайдарем можуть рискувати, бо на випадок справжньої трагедії, повного заламання системи, руцкої не дадуть Росії пропасти. А в Україні? Руцкої тільки чекають на те, що під економічним тиском система розлюзниться, а тоді внутрішні сили за підтримкою „старшого брата" заведуть лад в Україні!

Фокін пішов. Був би час привернути Ланового на пості промотора економічної реформи в Україні. Рішиться Кравчук на те, чи заступить Фокіна якимсь другим невеликим ентузістом реформи на кшталт тієї, яку переводить нині в Росії у дуже важких умовах Ґайдар з Єльцином. Як би не було, треба нам тямити одне: перехід броду між командною економікою і такою ж вільного ринку дуже, дуже небезпечний. А статус України і параметри її незалежности залежать від щасливого переходу того економічного броду, і в Україні, і в Росії. Не встоїться Єльцин, не витримає і Кравчук. А коли і втримаються, то це гірко прийдеться Україні. Тому не ставмо нині Президентові Кравчукові колоди під ноги. Маймо довір'я, що він робить, що може у преважких умовах. І залишімо йому контроль кіньми при переході того важкого броду! Інакше понесе нас повінь...

Писанка — символ України

З роду до роду, з віку до віку живе в Україні писанкарство. Протягом останніх семи десятиліть цей вид народної творчості комуністи-атеїсти намагалися знищити, вивести з ужитку українців. І це їм вдалося блискуче зробити на Харківщині і Одещині, Чернігівщині і Миколаївщині, Дніпропетровщині і Сумщині — практично по всій Україні за вийнятком Гуцульщини. І тоді писанкарство продовжувало процвітати на чужині в далеких теренах ЗСА, Канади, Бразилії, Австралії... Тамтешні українці зберегли прадавню українську символіку, технологію розпису яєць тощо. Люба Мішалов з Австралії і Марія Кліза з Польщі, Микола Коваль із ЗСА та Анна Угляр з Чехо-Словаччини, Ярослав Еліїв та Павлина Клим з Канади, Яра та Юрій Сиротюки з Бразилії внесли вагому частку своєї праці в розвиток писанкарства. Писанка для них була символом України. Через писанку вони знайомили чужинців з Україною.

І ось, нарешті, в час українського ренесансу до Києва, у вільну незалежну Україну, злетілися з усіх усюд писанкарі на свій перший міжнародний з'їзд, який проходив з ініціятиви Українського Центру Народної Творчости у вересневі дні бабиного літа. Серед учасників з'їзду — писанкарі старшого покоління українців на чужині: Олександра Романенко, Таня Осадца із ЗСА, Одарка Онищук з Канади, Валентина Терешкун з Німеччини, Галина Хоткевич з Франції та писанкарі з Космача — Параска Багрійчук, Марія Варцаб'юк, Марія Вардзарук, молоді писанкарі Роман Гушак з Великобританії, Роксана Лист із ЗСА, Оксана Ярош з Канади і молоді українські писанкарі Параска Русинюк, Марія Дзвінчук, Параска Чонтуляк з Гуцульщини, Василь Гуменяк, Вікторія Цівка з Опілля.

З'їзд писанкарів у залі Українського дому відкрив директор Українського Центру Народної Творчости Володимир Подкопаєв. Відтак учасників та гостей з'їзду вітали міністер культури України Лариса Хоролець та заслужений майстер народної творчости України Дмитро Пожоджук. Особливо цікавою була науково-практична конференція „Писанка — символ України", на якій виступили провідні мистецтвознавці та писанкарі з України, Америки, Франції, Німеччини, Канади. Цікавими були виступи кандидата мистецтвознавства, завідуючої сектором народного мистецтва Інституту Мистецтв, Фолькльору і Етнографії АН України Т.Кари-Васильєвої „Писанка — символ української культури" та майстрині-писанкарки з Тернопільщини Т.А.Дубич „Спогади дитинства з Посяння", директора Тальнівського Музею Історії Хлібознавства з Черкащини В.Ф. Мицика „Писанки Черкащини", заслуженого майстра народної творчости України Д.О.Пожоджука „Космацькі писанки". Слово про буковинську писанку виголосив етнограф із Чернівців А.Ф.Яківчук.

Всього на конференції з доповідями, повідомленями виступило півсотні дослідників писанкарства, але червоною ниткою через весь форум пройшли доповіді мистецтвознавця із ЗСА Зенона Еливіва на тему: „Зберігаймо традицію писанкового орнаменту", мистецтвознавця і писанкарки з Канади Одарки Онищук під заголовком „Символіка київських писанок", а також мистецтвознавця із ЗСА Тані Осадцої, що мала назву „Дослідники українських писанок". Дві перші доповіді ілюстрували виступаючі прозірками. Принагідно зазначимо, що всі троє доповідачів були справжньою несподіванкою на конференції, вони справили надзвичайно позитивне враження на всіх учасників с'їзду. Це ж треба було, щоб українка з Канади Одарка Онищук відкрила киянам очі і вони поновому подивилися на своє місто крізь призму історії. „До Києва належать і дві писанки „Хрещатик" та „Хрещата", — підкреслила доповідачка. — Це справді частина Києва: „Хрещатик" — це вулиця, „Хрещата" — наче б сама говорила, що вона була охрещена князем Володимиром. Обидві писанки мають однаковий орнамент. Їхні рожево-червоні пелюстки — принадні, мають символ сили. Україна має теплий клімат, а отже і третя писанка „Сонце" — орнамент на білому тлі, де проміння сонця розходиться, пливе тепло з пелюсток квітів (вужем зазначений символ пливучої води...).

Досить цікаву розвідку подала Одарка Онищук про зображення на одній з київських писанок образу княгині Ольги.

В програмі з'їзду були також відкриття виставки творів вітчизняних писанкарів та представників української діяспори, зустрічі з авторами, відвідини творчої майстерні А. Іщенка та огляд проекту Храму Єднання „Писанка", зустріч з народним самодіяльним ансамблем танцю „Покуття" з Коломиї. Учасники з'їзду були присутні на Панахиді, яку відправили священики по народних майстрах, що вже відійшли від нас. Завершив з'їзд осінній етнографічний ярмарок в Музеї народної архітектури і побуту України.

З'їзд прийняв ухвалу, в якій говориться про нагальну потребу створення в Києві Українського Музею Писанки, видання та перевидання літератури про писанкарство, проведення обласних та всеукраїнських конкурсів писанок, створення в Космачі на Гуцульщині мистецького центру по відродженню писанкарства, вишивки, виготовлення народного костюма тощо. Наступний міжнародний з'їзд писанкарів відбудеться через три роки в Києві.

Дмитро Пожоджук, Космач

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО „вільний обмін" запропонував внести на розгляд вищого законодавчого органу ЗСА впливовий сенатор Билл Бредлі, демократ з Ню Джерзі. У статті, опублікованій в середу, 7-го жовтня, в газеті „Крішчен Саєнс Монітор", він оголосив про нову програму навчання у З'єднаних Стейтах школярів, студентів і молодих промисловців з Росії та інших республік колишнього Совєтського Союзу. Ці обміни, на його думку, будуть фінансуватися зі загального пакету економічної підтримки демократичних реформ, який схвалив недавно Конґрес ЗСА.

Д-р М. Брайчевський...

(Закінчення зі стор. 1)

ків. Більшість дискутантів уважали, що наразі недоцільно переносити централю УІТ в столицю України, а тепер зосередити увагу і співпрацю істориків над тематичним поширенням „Українського Історика" і над виданням деяких необхідних праць в Україні.

Дискутанти також погодилися з виводами проф. Л. Винара, що тепер одним із найважливіших завдань є впровадження наукового моделю-схеми історії України, який базується на схемі Грушевського з доповненнями її іншими істориками, в українську історіографію в Україні і на Заході. Це безпосередньо в'яжеться з об'єктивно періодизацією українського історичного процесу, починаючи з античної і середньовічної історії аж до нових часів, а також з впровадженням об'єктивної історичної термінології. Отже йдеться про продовження праці Грушевського, його сучасників і їхніх нащадків, які репрезентували кращі традиції української історіографії. Також обговорено можливість паралельного видання „Українського Історика" — одне призначене для України, а друге — для Заходу. Комп'ютерська техніка улегшує видання журналу з цим самим змістом у двох окремих серіях.

Управу київського осередку УІТ очолив проф. М. Брайчевський, а членами стали Ярослав Дзира, заступник голови, В. Петрашенко, секретар, Сергій Білокінь і Ігор Гирич, вільні члени. Згодом, якщо зайде потреба до Управи УІТ кооптується додаткових членів.

У ПОСТОНІ, АРІЗОНА, відкрито пам'ятник в честь інтернованих в роки Другої світової війни американців японського походження. Обеліск висотою триповерхового будинку споруджено на місці, де від 1942 до 1945 року перебував найбільший табір для японців, які були інтерновані у зв'язку з аґресією Японії проти З'єднаних Стейтів Америки. В ньому у дерев'яних бараках за колючим дротом перебувало 20,000 осіб. Ще 10,000 американських японців, як еміґрантів, так і тих, що народилися у ЗСА, були поміщені тоді в інші табори, розташовані у стейтах Арізона, Юта, Аркенсо, Вайомінґ, Айдаго і Каліфорнія. Розпорядження зігнати людей за колючий дріт було віддане на тій підставі, що американці японського походження представляли собою „загрозу крайовій обороні ЗСА". І лише в 1983 році спеціяльна урядова комісія встановила, що в дійсності для того не було навіть приводу: не трапилося ні одного випадку шпигунства або саботажу з боку американських японців.

ДВАДЦЯТИРІЧЧЯ ТАНЦЮВАЛЬНОГО АНСАМБЛЮ „ВОЛОШКИ"

Розмова Яр. Климовського з провідними особами танцювального ансамблю

Приємно мені провести розмову з вами напередодні ювілейного виступу з приводу вашого двадцятиріччя, тим більше, що знаю ансамбль з перших днів його заснування. Говоритиму з вами згідно ваших функцій у „Волошках". Почнемо від вас, пані доктор, як засновниці цього вже широковідомого ансамблю не тільки серед українців, але й чужинців.

Д-р Зоя Граур-Корсун: — Вліті 1972 року я почала плянувати заснувати український народний танцювальний ансамбль і вже навіть мала готову назву для нього.

Питання: — Чи в той час у вас було таке знайомство з танками, щоб можна було вчити танків початківців і заавансованих?

Відповідь: — Не тільки знайомство, але я до того часу пройшла курси в балетній школі в Англії, а згодом у Філядельфії в клясах балету при Пенсильванському університеті.

Питання: — Чи ви мали якусь підготову відносно наших народних танків?

Відповідь: — Маючи балетну підготову, я пильно і докладно вивчала наш народний танок. Крім того я приглядалася до виконання наших народних танців, що їх виконували професійні українські ансамблі, які гостювали в ЗСА, головним чином приглядалася до виконання народних танків ансамблю Вірського. У додатку я обложилася потрібною лектурою, а наді все оволоділа мною велика любов до наших народних танків, тому що практично вивчала народний танок у професійного танцюриста Віктора Литвиненка.

Питання: — Чи постав ансамбль у тому році, коли ви носилися з думкою його заснувати?

Відповідь: — Школа й ансамбль „Волошки" постали восени 1972 року.

Питання: — Чи ви були тільки мистецьким керівником „Волошок", а інші функції виконували інші особи?

Відповідь: — Годі було мені обмежитися виключно до керівництва, я крім того виконувала ескізи костюмів і займалась важливішими адміністративними справами. Технічну сторону і деяку адміністративну працю виконував мій чоловік.

Питання: — Як довго Ви працювали у „Волошках"?

Відповідь: — Вісім з половиною років, очевидно, я була б ще довше працювала, але на перешкоді було завершення студій, які я не тільки хотіла з успіхом закінчити, але й приготовитись захистити докторат, який кожному викладачеві університету є необхідний, без якого дальші щаблі (те, що називаємо авансом) є неможливі. Та все ж я зовсім не порвала з „Волошками", допомагаючи ансамблеві своїм досвідом.

Питання: — На кого ви залишили ансамбль і школу?

Відповідь: — Спершу мене заступали Софія Януш і мій брат Олександер. Згодом моє місце зайняв Андрій Пап, досвідчений балетмайстер, який є викладачем у балетній компанії у Пенсильванії. Саме Софія Януш і мій брат, які були членами цієї балетної компанії, порекомендували його „Волошкам". Кращого кандидата на мистецького керівника в тому часі не можна було знайти. Я була рада, що „Волошки" могли сміло продовжувати свою діяльність. Не менше радувало і те, що за час моєї праці в ансамблі деякі члени „Волошок" пройшли вишкіл і одні стали інструкторами, інші працюють в американських професійних балетних компаніях солістами й учителями. Та найбільшу радість відчуваю, що до „Волошок" американська публіка ставиться дуже прихильно, а професійні кола ставляться до нашого ансамблю з великим респектом. Плекання українського танку, як невід'ємної частини нашої культури, я поставила на перший плян, бож він поширений серед американського населення, що складається з багатьох етнічних груп, не тільки робить нам добру славу, але ще визначає належну позицію української культури серед інших культур світу.

Люїза Граур де Сіна: — Я розкажу про себе дуже коротко, бо маю пильне діло, мені спішно...

Яр Климовський: — Ви, як ваші сестра і брат, належите до „Волошок", правда?

Відповідь: — Беручи лекції в американській школі балету, я вступила зразу до ансамблю. Це було якраз у початковій фазі. Крім того, я була допоміжною в адміністрації, а також займалася купівлею матеріялів на костюми, чим не раз ставала в пригоді Єві Безушко, яка заряджувала костюмами, докладніше — виготовляла нові, коли до репертуару доходила нова позиція.

Питання: — Чим тепер ви займаєтеся в ансамблі?

Відповідь: — Нині я адміністративний керівник „Волошок", чим у якійсь мірі допомагаю в поширенні української культури за допомогою нашого народного танку.

Яр Климовський: — Вас, Пане Граур, знаю як ви починали танцювати малим хлопчиком.

Олександер Граур: — Я починав танцювати, коли мені було 10 років. Тринадцятирічним зі школи „Волошок" я прийшов до ансамблю, а три роки пізніше вже став інструктором, у нас кажуть учителем у школі „Волошок". У 1985 році вже був я мистецьким керівником ансамблю разом із Софією Януш. Поставивши у „Волошках" „Привіт" і „Веселощі та чари", перебуваю на листі хореографів.

Питання: — Де ви вчилися танцювати, крім „Волошок"?

Відповідь: — Я вчився у Філядельфійському коледжі виконавчого мистецтва, а думаючи про сценічну кар'єру, студіював ще драму та спів. Доля, як відомо, химерна, і моя теперішня професія не має нічого спільного з тим, до чого я стремів.

Питання: — До якої міри ви ще зв'язані з „Волошками"?

Відповідь: — Я належу до складу вчителів ансамблю, крім того ще й виступаю в американській балетній компанії, вчу та є головою балетного відділу, й очевидно виступаю.

Питання: — Пані Януш, в якій балетній школі ви були, поки вступили до ансамблю „Волошки"?

Відповідь: — Я вчилася танцювати в американській балетній школі, бо, живучи поза Філядельфією, не знала, що там існує школа та ансамбль „Волошки". Довідавшись, що у Філядельфії є українська школа й ансамбль „Волошки", я змінила школу. Маючи балетні підстави, я швидко робила помітні поступи. Згодом зацікавилась хореографією. У „Волошках" я поставила „Решето". Професійно шість років працюю в балетній компанії „All Nations". Виступаю в ансамблі „Волошки", але головною моєю діяльністю є влаштовування концертів.

1972 рік. „Гуцульський танок" у виконанні „Волошок".

1986 рік. „Волошки" коло Статуї „Свободи".

Я.К.: — А тепер дещо скаже про себе Ніна Прибольська.

Відповідь: — Я вчилася танцювати в школі при танцювальному ансамблі „Волошки", черговий мій щабель — ансамбль, а з відходом Зої Граур-Корсун я стала директором школи „Володок".

Я.К.: — Шкода, що серед нас немає Христини Амаро, вона не могла покинути дітей школи. Про неї можна сказати те все, що про Ніну Прибольську, з тим, що вона хотіла вивчати еспанські танки, тому в школі еспанських танків успішно пройшла курс і є в цій школі інструктором, як у „Волошках", і там виступає.

Яр. Климовський: — Пане Крочак! Ви були у „Волошках", а опинилися в американській балетній компанії, як професійний танцюрист...

Михайло Крочак: — Побачивши виступ „Волошок", я запалав бажанням вступити до ансамблю, тим більше, що на студіях я вже мав сяку-таку балетну підготову. Мене прийнято, а разом з цим я вивчав мистецтво американського балету. Завершивши вишкіл, мене як соліста заанґажував Вілмінґтонський балет, а згодом Пенсильванський танцювальний театр і Пенсильванський балет. Крім того мене запрошують виступати ще інші балетні компанії. Після моїх університетських студій я вирішив повністю працювати в балеті. Я вчу і викладаю в балетній школі, компоную балетні картини, тобто не чужа мені хореографія. Це саме робить і моя дружина. Словом, балет — це наша професія, наш щоденний хліб. В американських балетах виконую чимало ролей, із них люблю виступати в „Лускунчику". У „Волошках" я вчу початківців і заавансованих і сам виступаю.

Я.К.: — Пане директоре! Ви проходите з „Волошками" останні репетиції перед ювілейним виступом. Скажіть, будь ласка, про Ваш вишкіл і пізнішу працю в балеті та вашу діяльність як мистецького керівника „Волошок".

Андрій Пап: — Я почав учитися в Румунській державній балетній школі. Після її закінчення одержав диплом балетмайстра і хореографа. Тринадцять років був я у Румунському державному балеті. Виступав як соліст у балеті румунської армії. Пізніше закінчив Державний хореографічний інститут, який давав мені право вчити та очолювати танцювальні ансамблі. В 1969 році я виїхав з Румунії, спершу до Швайцарії, а згодом до Італії, де вчителював у Міжнародній танцювальній школі. До ЗСА я приїхав 1970 року. В Ню Йорку вчителював я в мистецькій школі в Гарлемі. Вліті працював у Саратоґа Спрінґс, Фльорида. 1971 року в Ню Йорку в Universitj of Arts був учителем балету і керівником балетної програми в університеті мистецтва. Пізніше був я координатором і викладачем балетного відділу. Я також учив і виступав у Ню Йорку. Тепер працюю інструктором у балетній компанії у Пенсильванії.

Скажу коротко про свою працю в ансамблі „Волошки". Якраз тепер минуло вісім років, коли я почав працювати у „Волошках" мистецьким керівником. Залюбки прийняв цю працю, бо ще будучи дуже молодим, приглядався до народних танків слов'янських народів. Мені як румунові найбільше до вподоби припали українські народні танки, що їх я бачив на Буковині, а пізніше пильно приглядався і почав вивчати український народний танок, коли бачив його у виконанні професійних танцюристів. У першу чергу дуже приглядався до знаменитих хореографів.

Питання: — Що тримає вас у „Волошках"?

Відповідь: — Найбільше мене тримає те, що я помітив — любов „Волошок" до свого народного танку та той ентузіязм, що є в ансамблі, а поруч того зразкове зрозуміння їхніх батьків. Разом з тим допомога батьків у максимальних вимірах, якщо йдеться про костюми, виступи ансамблю і школи та саме турне „Волошок". Кращої співпраці батьків з ансамблем і школою годі собі уявити. Це великою мірою додатньо впливає на цілу атмосферу, що є помітною як у школі, так і в ансамблі. Це і має вплив на ріст і мистецькі осяги впродовж усієї діяльности, що треба заакцентувати. Якщо б не це, може не було б оцих вагомих результатів. Усе те, разом взяте, зумовлює, що я із задоволенням працюю в цьому ансамблі. А ще додам, що „Волошки" у висліді своєї наполегливої праці з допомогою їхніх батьків своєю сценічною продукцією не дуже відстають від суто професійного рівня. Дай Боже, „Волошкам" дочекати чергових ювілеїв.

* * *

Слід додати, що в репертуарі „Волошок" — 25 танків, не рахуючи т.зв. додатків у хореографії: Зої Граур-Корсун, Олександра Граура, Роми Прийми-Богачевської, Миколи Жуковина, Софії Януш, Маркіяна Комічака та Павла Тараса з Англії. „Волошки" виступали не тільки перед нашою публікою, але й перед американською з великим успіхом. Виступи „Волошок" бачило понад півмільйона осіб. Упродовж двадцяти років „Волошки" одержали п'ятнадцять ґрендів, без яких навряд чи могли б існувати. Відгуків на виступи цього ансамблю було дуже багато, як у наших, так і в англомовних часописах.

„Волошки" — один із найкращих етнічних танцювальних ансамблів у ЗСА.

У Ґленсайді, поблизу Філядельфії, в суботу, 10-го жовтня, відбувся ювілейний виступ „Волошок".

ВИЯСНЕННЯ
до другої листи Фундації Піддержки Дипломатичних Представництв України, Інк. надрукованій у „Свободі" ч. 188 з 1-го жовтня 1992 р.

Під 1,500.00 має бути: Комітет Допомоги Україні, а не Комітет Помочі Україні. Опущено таких жертводавців під $1,000.00: Павло і Марія Приймак, д-р Богдан і д-р Софія Шебунчак, Маріян і Надія Цьолко, Богдан і Стефанія Сольчаник ($900.00).

В листі ч. 1 має бути Йосиф і Софія Серафин, а не родина Серафин.